

Ja l'any 1810 a las Corts de Cádiz, se demaná pera las provincias, lo que avuy se demana pera Barcelona ó Catalunya; váren rebutjarho las Corts, limitantse á donar á las provincias intervenció en las operaciones del Fisch.

Aquí 's va ab molta por tractantse de concedir llibertats; la llibertat espanta sempre á nostres governants. No tenen confiança ab els pobles; els volen sempre baix la seva tutela, com si l'Estat no necessités de tutor.»

Lo transcrit, que constitueix una defensa brillant del regionalisme, no es pas original nostre, ni de cap catalanista; aquestes paraules plenas de vida y d'un interès actual innegable no son pas fillas de cap *regionalista carcunda*, ni de cap *catalanista reaccionario y clerical*, sino que han sigut pronunciadas en el Congrés espanyol per un republicà de tota la vida, per un home sabi y de conducta intatxable, demócrata convensut, de ideas ben radicals, y á mes polítich profund y autonomista conseqüent. L'apóstol del federalisme En Francisco Pi y Margall, en sessió del dia 10 de Juliol de 1899, va exposar á la consideració dels diputats del Estat espanyol, aquest cúmulo de conceptes patriòtics, que son en sa gran majoria fidel encarnació de la realitat, y constitueixen al mateix temps que una enérgica y digna defensa dels drets y de las llibertats dels pobles y dels individus, un atach violent pera aquells que 's titulan republicans unitaris ó centralistas y aspiran á la consecució d'un réjim tan ó mes centralisador, uniformista y burócrata 'l que fruhim avuy dia y que tot volen copiarho é imitarho de la *jacobina Fransa d'ahont nos va venir la centralisació mes opresora*; y constitueix finalment una sangnanta fuetada pera aquells que titulantse republicans federals van de brasset ab els unitaris, els apoyan en meetings y reunions, se col-ligan ab ells quan se tracta d'eleccions y per una mesquina acta de regidor ó de diputat que 'ls tiran com engruna de pa sota la taula, fan lo seu joch, trevallant mediata ó immediatament á favor del centralisme, contradint manifestament els principis federals que diuhen sustentat y que 'ls va ensenyar el seu mestre.

No son federals sino centralistas aquells republicans que ab l'excusa de que els de la «Unión Republicana» defensen també la causa de la república, els apoyan d'una manera directa ó indirecta, no son federals aquells republicans que atacan durament als regionalistas ligitims que son com ells autonomistas, y en cambi aplaudeixen la política d'aquell que va dir que 'ls federals *debian exterminarse com á piratas*; no son federals sino centralistas aquells republicans que son regidors ó diputats gracias als vots dels unitaris, ó mercés á conxorras y lligas ab els mateixos, y

pretenen després passar per federals de bona lley, autonomistas de convicció, no siguent mes que vulgars esquiladors de llana ó vividors de la política. Tampoch son ni han sigut may federals ó autonomistas aquells monárquichs ó republicans que titulantse regionalistas fan un pasteleix ab gent centralista com lo de Berga y altres semblants. Son centralistas y res mes. Un circol no pot ser quadrat, si es quadrat no es circol. Un autonomista no pot ser centralista tot á la vegada ó simultaniament, si es lo primer no es lo segon y viceversa, sigui republicà ó sigui monárquich.

Per fortuna hi han encara molts federals catalans de bona fé, autonomistas convensuts que s'han adonat de l'am ab que volian pescarlos en benefici de la *meseta* absorvent y centralista y contra las regions. Afortunadament hi han encara federals que 's ratifican en lo seu programa autonomista y no volen confondre ab cap partit centralista, ni prestarhi el seu concurs, que resultaria forsosament en descredit y perjudici de tot el federalisme catalá en general y de la autonomia que defensen en particular. Bona prova de lo que acabem de dir son els acorts presos en la nit del 24 del present, per l'assemblea del partit federal en el «Centre Catalá Republicá Federalista» de la Plassa de Santa Agna y ab unanimitat de parers; entre altres hi figuren: l'expulsió del Sr. Juli del partit y negarli el dret á ostentar la seva representació en la Diputació Provincial; el nomenament d'una Comissió que durant l'Abril próxim formarà un nou cens y convocará en el primer de Maig novas eleccions de comité; y las bases d'aquest nou cens que diuhen en síntesis: que podran inscriurshi tots els ciutadans de 18 anys endevant que acceptin el programa federal de 22 de Juny de 1894 y 'ls acorts de las assembleas federals, no poguent estar inscrits en cap mes partit, ni entitat ó associació que á la vegada estigui adherida ab altre partit. El sol fet de comprobarse algún d'aquets extrems, facultará al Comité per exclurlo y esborrarlo del partit federal. Y finalment, las associacions que titulantse federals no exigeixin als seus socis els mateixos requisits ó idénticas condicions, no serán consideradas del partit federal.

No hi ha pas dupte que aixó es donar un gran pas cap á la purificació del federalisme catalá, pas que tendeix ben dretament á posar las cosas en el seu puesto y evitar que segueixin titulantse federals molts republicans que no son, ni han sigut may autonomistas, ó al menos no se n'han donat pas conte, y conscient ó inconscientment han afavorit y afavoreixen la causa del centralisme, facilitant els negocis, á Catalunya, de molta forasteralla, gens amiga de trevallar ni de guanyar el pa ab la suor del seu front, pero molt aficionada á *tirar* discursos que si be son completament buyts de sen-

tit práctic, están en cambi ben saturats de frases espumosas, de teorías impossibles, de doctrinas inverossimils.

M. A.

FEM CULTURA

La principal y més grandiosa de las tasques que ha de portar á cap el catalanisme es la de millorar en tot lo possible la migrada y raquítica cultura catalana, si vol que sigui un fet la nacionalisació de Catalunya, y l'assoliment de la necessaria aptitud pera governarse ella mateixa, en lo que al seu govern intern se refereix, tal com se reclama y especifica ben justa y detalladament en las Bases de Manresa.

Y la gran feina d'aquesta tasca, la feina inmensa que representa l'assoliment d'aquest noble ideal, no 's veu á primera vista, ni 's percibeix am claritat, sino cuan se compara la nostra cultura am la de les grans nacions civilizadas. Pero no amb aquelles nacions que s'adjectiven amb aquest pomós calificatiu y sols ne tenen el nom de tals, sino amb aquelles hont govern y ciutadans compleixen llurs debers exerceixen sos drets, amb aquells hont la qüestió social, gracias á la bona voluntat y al sa criteri de tots, no es més que un de tants problemas econòmics, am aquelles hont la llibertat de tothom es garantida y respectada, amb aquells hont l'estat es la salvaguarda de les vides dels ciutadans, amb aquells hont mercés al esforç, á la constancia y á la ajuda dels ciutadans en primer terme y del estat en segon, floreixen les ciencias y les arts y la literatura viu la vida del robusts, amb aquelles nacions, en fi, que tenen una personalitat propia y característica y de la que, els seus nacionals que procuran afermarla més cada dia, n'están orgullosos. Es am la d'aquestes nacions que mirant sempre endevant y enlairant els cors debem comparar la nostra actual cultura, puig es clar que si la comparabam am la de qualsevol de les moltes nacions histèriques y agòniques, degenerades filles dels llatins ó dels alarbs, la nostra cultura resultaria una mena de perfecció. No, no es mirant ni la Russia, ni 'l Marroch com debem millorar nostra cultura pera posarla al nivell de les exigencies modernes, sino mirant als escandinaus, als saxons y als helveticos, aquestes races fortes, símbol de la voluntat y del compliment del deber.

No hi ha pas dubte que si Catalunya en l'avenc general de la humanitat cap al seu total perfeccionament s'ha quedat un bon tros endarrera de les que porten la capdevantera d'aquesta marxa triomfal no es pas per sa culpa. Molt y molt hi ha influit á ferla quedar á rrasaga les perniciosas influencies de contacte dels altres pobles ibers y sobre tot la funesta y tiránica opressió que sobre d'ella exerceix el centralisme que la lliga de peus y li tapa els ulls pera que no vegi hont va y no puga allunyar-se d'ells á mida dels seus propis desitjos. Mes aixó, que si be ho hem de tenir en compte perque es fill d'una dolorosa experiencia y es una lliçó que la historia 'ns dona, una ensenyansa del nostre passat pera acomodar millor lo nostre present y guiar am seguretat nostre pervindre, no hem pas de retreure com doneta plo-ranera y quedar estancats suspirant con-